

DIT SOORT KLEINIGHEDEN

Claire Keegan

Dit soort kleinigheden

*Vertaald door Harm Damsma
en Niek Miedema*

Nieuw Amsterdam

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door een subsidie van
Literature Ireland

Oorspronkelijke titel *Small Things Like These*. Faber & Faber Limited,
Londen

© 2021 Claire Keegan

© 2021 Nederlandse vertaling Harm Damsma en Niek Miedema
/ Uitgeverij Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Nico Richter

Omslagbeeld © Marta Syrko / Trevillion Images

Foto auteur © Murdo McLeod

NUR 302

ISBN 978 90 468 2850 2

www.nieuwamsterdam.nl

Dit verhaal is opgedragen aan de vrouwen en kinderen die hebben geleden in de tehuizen voor ongehuwde moeders en in de Magdalenvasseries van Ierland.

En aan Mary McCay, lerares.

‘De Ierse republiek heeft recht op en vereist bij dezen de loyaliteit van iedere Ierse man of vrouw. De republiek garandeert godsdienstige en burgerlijke vrijheid, gelijke rechten en gelijke kansen voor al haar burgers en verklaart vastbesloten te zijn het geluk en de voorspoed van de gehele natie en van al haar delen na te streven, en alle kinderen van de natie in gelijke mate te koesteren.’

Fragment uit *De proclamatie van de Ierse republiek, 1916*

I

In oktober kleurden de bomen geel. Toen ging de klok een uur terug en staken de eindeloze novemberwinden op, die de bomen kaal bliezen. In de stad New Ross stootten de schoorstenen rook uit, die neersloeg en in rafelige, langgerekte slierten wegdreef alvorens te vervliegen langs de kades, en al snel zwol de Barrow, die donker was als stout, op door alle regen.

De mensen trotseerden het weer voor het merendeel vreugdeloos: de winkeliers en de vaklui, de mannen en vrouwen in het postkantoor en in de rij voor hun uitkering, die in de veemarkt, in het koffiehuis en de supermarkt, in de bingozaal, de cafés en de fish-and-chips-zaken leverden allemaal op hun eigen manier commentaar op de kou en al die regen, en vroegen zich af hoe dat toch zat – zou het niet ergens door kunnen komen – want het was toch niet te geloven dat het alweer zo'n gure, koude dag was? Kinderen zetten hun capuchon op voordat ze

zich op weg naar school waagden, terwijl hun moeders, die het inmiddels gewend waren met gebogen hoofd naar de waslijn te rennen, nauwelijks nog iets buiten durfden te hangen, er weinig vertrouwen meer in hadden dat ze voor donker ook maar één hemd droog zouden hebben. En dan werd het weer nacht en ging het vriezen en drong er een snijdende kou onder de deuren door naar binnen, die in de knieën beet van degenen die nog neerknielden om de rozenkrans te bidden.

Op de houtwerf wreef Bill Furlong, de kolen- en houthandelaar, in zijn handen en zei dat als het zo doorging, ze binnenkort nieuwe banden voor de vrachtwagen nodig zouden hebben.

‘Dat ding is dag in dag uit op de weg,’ zei hij tegen zijn mannen. ‘Eerdaags rijden we op de velgen.’

En zo was het. De ene klant was de werf nog niet af of de volgende diende zich alweer aan, of de telefoon ging, en bijna iedereen zei dat hij of zij graag wilde dat er meteen of zo gauw mogelijk bezorgd zou worden, en dat volgende week te laat was.

Furlong verkocht kolen, turf, antraciet, eierkolen en haardhout. Die werden per mud, half mud, of per hele ton of vracht besteld. Hij verkocht ook zakken briketten, aanmaakhout en gasflessen. De kolen leverden het vuilste werk op en moesten ’s winters elke maand worden opgehaald op de kade. Het kostte de mannen twee volle dagen om alles op te halen, te versjouwen en op de werf te sorteren en te wegen. Intussen waren de Poolse en Russische zeelui, die nauwelijks een woord Engels sprac-

ken, met hun bontmutsen en lange, dichtgeknoopte jassen een bezienswaardigheid in de stad.

In drukke tijden zoals deze deed Furlong de meeste leveranties zelf en liet hij de mannen op de werf de volgende bestellingen klaarmaken en de omgehakte bomen die de boeren hadden langsgebracht tot hardhout hakken. 's Ochtends kon je het geluid horen van onafgebroken gezaag en geschep, maar als om twaalf uur de klokken voor het angelus luidden legden de mannen hun gereedschap weg, wisten ze het zwart van hun handen en gingen naar Kehoe's, waar ze een warme maaltijd met soep kregen, en op vrijdagen fish-and-chips.

'Jullie hebben ook brandstof nodig,' zei mevrouw Kehoe vaak als ze staand achter haar nieuwe buffet het vlees sneed en met een van haar lange metalen lepels de groentestamppot opschepte.

De mannen gingen er maar al te graag zitten om wat te ontdoeien en hun maag te vullen voordat ze een sigaret opstaken en de kou weer in doken.

2

Furlong had zich uit het niets opgewerkt. Uit minder dan niets, zouden sommigen zeggen. Zijn moeder was op haar zestiende zwanger geraakt toen ze als dienstmeisje werkte bij mevrouw Wilson, de protestantse weduwe die in het landhuis een paar kilometer buiten de stad woonde. Toen bekend werd dat zijn moeder in de problemen was geraakt, liet haar familie weten dat ze niets meer met haar van doen wilde hebben, waarop mevrouw Wilson, in plaats van haar de laan uit te sturen, tegen haar zei dat ze maar beter kon blijven en haar baantje zou behouden. Op de ochtend dat Furlong werd geboren, was het mevrouw Wilson die zijn moeder naar het ziekenhuis had laten brengen en hen samen weer naar huis had laten komen. Dat was op 1 april 1946, vandaar dat sommigen beweerden dat de jongen een lachertje zou worden.

Als zuigeling bracht Furlong zijn tijd voornamelijk door in een biezen mandje in de keuken van mevrouw

Wilson, en later werd hij vastgegespt in de grote kindervagen naast de ladekast, zodat hij net niet bij de hoge blauwe kannen kon. Zijn vroegste herinneringen betroffen serveerschalen, een zwart fornuis – heet! heet! – en een blinkende vloer met vierkante tegels in twee kleuren, waarover hij kroop en liep, en waarvan hij later ontdekte dat het op een dambord leek, zo'n bord waarop de stenen ofwel over andermans stenen heen sprongen of zelf werden geslagen.

Naarmate hij ouder werd nam mevrouw Wilson, die zelf geen kinderen had, hem onder haar hoede, gaf ze hem kleine huishoudelijke taken en hielp ze hem met lezen. Ze had een bescheiden boekenverzameling en trok zich ogenschijnlijk weinig aan van het oordeel van anderen, maar leefde kalmpjes haar eigen leven, daarbij gesteund door het weduwepensioen dat ze ontving omdat haar man in de oorlog was gesneuveld en de inkomsten die voortvloeiden uit haar kleine kudde liefdevol verzorgde herefordkoeien en cheviotschapen. Ned, de boerenknecht, was ook inwonend, en er was in of rond het huis zelden sprake van enige wrijving, onderling of met burens, aangezien het land netjes was omheind en goed werd beheerd, en ze niemand geld schuldig waren. Ook hun geloofsovertuigingen, die aan beide kanten nogal halfslachtig waren, vormden geen twistpunt. Op zondagen trok mevrouw Wilson simpelweg andere kleren en schoenen aan, speldde ze haar goede hoed op en werd ze door Ned met de Ford naar de kerk gebracht, waarna hij met moeder en kind nog een stukje doorreed naar de

kapel, en wanneer ze thuiskwamen, werden de missalen en de bijbel tot de volgende zon- of feestdag op het gangkastje achtergelaten.

Als schooljongen was Furlong uitgejouwd en uitgesolden. Op een keer was hij zelfs thuisgekomen met een jas die van achteren droop van het spuug, maar zijn betrekkingen met het landhuis hadden hem van erger gevrijwaard. Daarna was hij twee jaar naar de ambachtsschool gegaan en vervolgens op de werf terechtgekomen, waar hij voordat hij zich opwerkte zo ongeveer hetzelfde werk had gedaan als zijn personeel nu onder zijn leiding deed. Hij had aanleg voor zaken, stond bekend als iemand die met iedereen kon opschieten en was betrouwbaar, want hij had degelijke protestantse gewoonten aangeleerd. Hij stond altijd vroeg op en taalde niet naar drank.

Tegenwoordig woonde hij met zijn vrouw Eileen en hun vijf dochters in de stad. Hij had Eileen leren kennen toen zij bij Graves & Co op kantoor werkte en haar op de gebruikelijke manieren het hof gemaakt, door haar mee te nemen naar de film en lange avondwandelingen met haar te maken over het jaagpad. Hij was gevallen voor haar glanzende zwarte haren, haar leigrijze ogen en haar praktische, flexibele geest. Toen ze zich verloofden, schonk mevrouw Wilson Furlong een paar duizend pond als startkapitaal. Sommigen beweerden dat zij hem het geld had gegeven omdat iemand uit haar familie hem verwekt had, hij was immers niet voor niets William gedoopt, zoals de Engelse koningen.

Maar Furlong was er nooit achter gekomen wie zijn vader was. Zijn moeder was plotseling overleden, ze was op een dag zomaar in elkaar gezakt toen ze een kruitwagen met appels waar ze gelei van wilde maken over de kinderkopjes naar huis duwde. De dokters hadden naderhand gesproken van een hersenbloeding. Furlong was toen twaalf. Toen hij jaren later vanwege zijn huwelijk een kopie van zijn geboortebewijs was gaan halen bij de burgerlijke stand bleek er alleen *Onbekend* te zijn ingevuld op de plek waar de naam van zijn vader had kunnen staan. De ambtenaar achter de balie had een onplezierig glimlachje om zijn mond gehad toen hij hem het document overhandigde.

Furlong was echter niet iemand die lang bij het verleden stil bleef staan. Zijn aandacht was gericht op de zorg voor zijn dochters, die Eileens zwarte haar hadden en een lichte huid. Hun schoolprestaties waren veelbelovend. Kathleen, de oudste, ging op zaterdagen met hem mee naar de kantoorkeet en verdiende daar wat bij door te helpen met de administratie. Ze kon archiveren wat er in de loop van de week was binnengekomen en wist de meeste dingen keurig te noteren. Ook Joan kon goed leren en was onlangs bij het koor gegaan. Beide meisjes zaten inmiddels op de middelbare school, St Margaret's.

Het middelste kind, Sheila, en de op één na jongste, Grace, die maar elf maanden van elkaar verschilden, konden de tafels uit het hoofd opzeggen, staartdelingen maken en alle graafschappen en rivieren van Ierland aanwijzen, die ze soms aan de keukentafel overtekenden en

met viltstiften inkleurden. Ook zij waren muzikaal en ze kregen dinsdags na schooltijd accordeonles in het nonnenklooster.

Loretta, hun jongste, was verlegen van aard, maar haar schoolschriften stonden vol gouden en zilveren sterren, ze las alle boeken van Enid Blyton en had een prijsvraag van Texaco gewonnen met een tekening van een dikke blauwe kip die over een bevroren vijver schaatste.

Als hij zijn meisjes de alledaagse dingen zag doen die er nu eenmaal bij horen – knielen in de kapel of een winkelier bedanken als ze het wisselgeld aanpakten – voelde Furlong soms een diepe, heimelijke vreugde dat deze kinderen van hem waren.

‘Wij hebben het echt getroffen,’ zei hij op een avond in bed tegen Eileen. ‘Er zijn heel wat mensen slechter af.’

‘Ja, we boffen echt.’

‘Niet dat wij rijk zijn,’ zei hij. ‘Maar toch.’

Eileen streek traag een plooi in de beddensprei glad. ‘Is er wat gebeurd?’

Het duurde even voor hij antwoord gaf. ‘Dat joch van Mick Sinnott liep vandaag weer langs de weg te scharrelen, op zoek naar kachelhout.’

‘Je bent zeker gestopt?’

‘Het regende dat het goot. Dus ja, ik ben gestopt, heb hem een lift aangeboden en hem het beetje kleingeld dat ik in mijn zak had meegegeven.’

‘Toe maar.’

‘Hij reageerde alsof ik hem een briefje van honderd had gegeven.’

‘Je weet dat sommige mensen zichzelf in de armoede storten?’

‘Daar kan dat kind toch niks aan doen?’

‘Sinnott hing dinsdag laveloos tegen de telefooncel.’

‘Zielig,’ zei Furlong, ‘wat hem ook maar mankeert.’

‘De drank is wat hem mankeert. Als hij om zijn kinderen gaf, zou hij zich niet zo gedragen. Dan zou hij zorgen dat hij van de drank afbleef.’

‘Misschien kan hij dat niet.’

‘Vast niet, nee.’ Ze reikte over hem heen, slaakte een zucht en knipte het lampje uit. ‘Er is nou eenmaal altijd iemand die aan het kortste eind trekt.’

Op sommige avonden lag Furlong in bed met Eileen en dacht hij na over dit soort kleinigheden. Het kwam ook voor dat hij thuiskwam na een hele dag sjouwen of nadat hij was opgehouden door een lekke band en onderweg kleddernat was geworden, een bord eten naar binnen werkte en vroeg in bed plofte, waarna hij ’s nachts wakker werd, de in diepe slaap verzonken Eileen naast zich voelde en ging liggen malen, niet tot rust kon komen en uiteindelijk naar beneden moest lopen om thee te zetten. Dan stond hij voor het raam met de mok in zijn hand en keek hij naar de straten, naar het stukje rivier dat hij kon zien en naar de kleine dingen die er buiten gebeurden: zwerfhonden die vuilnisbakken afzochten naar iets van hun gading, frietzakken en lege blikjes die door de jagende wind en regen werden voortgeblazen of -gerold, nachtbrakers die nu pas uit de kroeg kwamen en naar huis wankelden. Soms zongen die wankelende mannen

wat. Of Furlong hoorde fel, indringend gefluit en gelach, dat hem onrustig maakte. Dan stelde hij zich voor dat zijn dochters een paar jaar ouder waren en zich tussen dat soort mannen moesten bewegen. Nu al had hij gezien dat mannen zijn dochters nakeken. Maar hij was wel vaker wat onrustig in zijn hoofd; waarom kon hij niet zeggen.

Furlong beseftte dat je zomaar ineens alles kwijt kon zijn. Hij ging nooit ver van huis, maar kwam toch wel eens ergens, en hij had in de stad en op de landwegen eromheen al heel wat gedupeerden gezien. De rijen uitkeringstrekkers werden steeds langer en er waren mensen die hun gas- en lichtrekeningen niet konden betalen, in huizen woonden die niet warmer waren dan bunkers en sliepen met hun jas aan. Op elke eerste vrijdag van de maand stond er een rij vrouwen met boodschappentassen buiten bij het postkantoor om hun kinderbijslag op te halen. En verderop op het platteland wist hij van koeien die wanhopig stonden te loeien omdat ze gemolken wilden worden terwijl de man die ze moest verzorgen er van de ene dag op de andere vandoor was gegaan en de boot naar Engeland had genomen. Hij had een keer een lift gegeven aan een man uit Sint Mullin's die naar de stad moest om een rekening te betalen, en die had hem verteld dat ze de Jeep hadden moeten verkopen omdat ze geen oog meer dichtdeden bij de gedachte aan wat ze allemaal aan schulden hadden, en dat de bank hen begon af te knijpen. En op een vroege ochtend had Furlong een keer een schooljongetje de melk zien opdrinken uit het

bakje dat achter het huis van de pastoor was neergezet voor de kat.

Furlong luisterde zelden naar de radio als hij zijn bezorgrondes deed, maar soms zette hij hem aan om naar het nieuws te luisteren. Het was 1985, de jongeren emigreerden, ze gingen naar Londen, Boston of New York. Bij Knock was net een nieuw vliegveld geopend en premier Haughey had hoogst persoonlijk het lint doorgeknipt. De Taoiseach had met Thatcher een verdrag getekend over Noord-Ierland en in Belfast hielden de unionisten protestmarsen met veel tromgeroffel omdat ze niet wilden dat Dublin iets over hun aangelegenheden te zeggen zou krijgen. De toeloop in Cork en Kerry was afgenomen, maar er kwamen nog steeds mensen naar de heilige plaatsen in de hoop dat een van de Mariabeelden weer zou bewegen.

In New Ross had de scheepswerf de poorten gesloten en bij Albatros, de grote kunstmestfabriek aan de overkant van de rivier, was een ontslagronde geweest. Bij Bennett's waren elf mensen op straat gezet en Graves & Co, waar Eileen had gewerkt en dat al sinds mensenheugenis bestond, was er helemaal mee gestopt. De veilingmeester zei dat zijn handel op zijn gat lag en dat hij net zo goed kon proberen ijs te verkopen aan de Eskimo's. En juffrouw Kenny, die een bloemenwinkel vlak bij de werf had, had haar etalage dichtgetimmerd en aan een van Furlongs mannen gevraagd of hij het triplex op zijn plek wilde houden terwijl zij er de spijkers doorheen joeg.

Het waren barre tijden, maar des te vastbeslotener was Furlong om door te gaan, om zich gedeisd te houden en niemand tegen de haren in te strijken, om ervoor te zorgen dat zijn dochters niets tekortkwamen en zich verder ontwikkelden, en St Margaret's, de enige goede meisjesschool in de stad, met succes zouden doorlopen.

